

Jihoafriická republika

říjen, listopad 2003
zpracovala Ivana Mikulcová

Jelo nás osm – Vláďa a Ivana Mikulcovi, Honza Janů a Jiří Závodský a druhá posádka Karel a Yvona Janouškovi a Tomáš a Dáša Vítkovi.

22.10.

16:20 odlet do Amsterdamu. Necháváme si balit zavazadla do celofánu za 55 Kč. Asi se to vyplatí, protože s nimi nijak zvlášť mírně nezacházejí. V letadle nám naservírovali snack a nealko nápoje. Máme strach, že v KLM mají prohibici, ale naštěstí tomu tak není, v dalším letadle alkohol podávají.

V 17:40 jsme v Amsterdamu, ve 21:00 hod. nám to pokračuje dál. Obdivujeme v krámcích různé kytky a poměrně levné cibulky tulipánů a dalších kytek. V bufetu si dáváme jednoho Heinekena. Dál pokračujeme ohromným letadlem, proto je nástup již od 20. hodiny. Sice jedeme do Afriky, ale nevidíme jediného černocho.

Vyrážíme přesně a krátce poté dostáváme večeři – buď kuře s nudlemi nebo těstoviny s masem a k tomu pivo. Na dobrou noc si ještě dávám koňak a Vláďa baileys.

23.10.

Noc se zdá velice krátká. Letušky nás budí asi o půl páté, aby nám nabídly chipsy nebo zmrzlinu. Po bohaté snídani (vajíčkový sendvič, buchta, houska s máslem, ovocný salát) máme mezipřistání v Johannesburgu. V 8:30 vyrážíme dál s jinou posádkou do Kapského města. Ještě jedno občerstvení a před 11. hodinou jsme v cíli.

Celní odbavení je jednoduché, dostáváme do pasu samolepku s razítkem a pak odevzdáváme vyplněný papír s nacionáliemi. Vyměňujeme si peníze, za 1 USD dostáváme 6,6 randů, takže kurs vychází 4,2 Kč za 1 R.

Přímo na letišti je půjčovna Alamo, kde máme zmluvená auta. Zjišťujeme, že náš spolucestující Tomáš umí dost dobře anglicky, dokonce s úřednicí vtipkuje a vyptává se podrobně na všechny podmínky. Pak nás černocho dovádí ke dvěma autům – posádka Mikulcovi, Honza Janů a Jirka Závodský má stříbrnou Hondu civic a mládežníci (tak nazval Honza naše spolucestovatele – Janouškovi a Tomáše s Dášou) mají modrou Mazdu. Pečlivě jsou zaznamenány všechny sebemenší škrábanečky. Stav tachometru 31 410 km, mazda je nová.

Vyjeli jsme z letiště po motorové silnici směr Kapské město. Jezdí se tu vlevo. Centrum Kapského města má americký mrakodrapový charakter. Projeli jsme přes něj na vyhlídkový kopec Signal Hill. Podél cesty k němu rostlo plno krásných kvetoucích kytek a keřů – inu jaro. Když jsme před sebou uviděli Stolovou horu a krásné počasí k tomu, rozhodli jsme se pro mírnou změnu našeho itineráře a jeli rovnou k ní. Zaparkovali jsme pod lanovkou a za 95 R zpátečního jízdného vyjeli nahoru. Lanovka je kruhová kabinka a její plášť a vnitřek se protisměrně otáčejí.

Nahoře na Stolové hoře je národní park a vypadá to tam jako ohromná skalka. Mezi kameny někdy ohromně bizarních tvarů rostlo hodně skalniček a většinou kvetoucích keříků. Po kamenech běhalo plno různobarevných ještěrek. Pak jsme na cestě uviděli zvíře podobné svišťovi snad damana, který potom pózoval na kamenech nad srázy. Uprostřed náhorní plošiny je umístěna směrová kruhová deska, která ukazuje vzdálenosti do celého světa – jen namátkou: Praha 9 353 km, Rio de Janeiro 6 500 km, Bangkok 10 500 km.

Po návratu jsme zaplatili 10 R černochovi za to, že nám hlídal auto (asi by mu stačilo mň). Pak jsme jeli do centra a po troše hledání jsme zaparkovali u obchodáku Spar. Chtěli jsme se podívat, jaký je sortiment a ceny, zjistili jsme, že to docela jde. Černá pokladní měla strašnou srandu z Vláďova trička Věžeň z Alcatrazu. V krámě nebyl alkohol, zjistili jsme později, že ho

mají většinou ve speciálních Liquer Storech. V domácích potřebách v suterénu jsme koupili modré bombičky k vaříčům.

Opustili jsme město a jeli směrem na jih podél západního pobřeží. Najednou z ničeho nic byla na silnici uzávěra a pokračovat nešlo – bylo to přes Chapman's Peak. Jak jsme později zjistili, je to tu zcela normální, výstraha žádná, objížďka neznačená, pouze cedule Road closed. Museli jsme to obejít asi o 30 km delší trasou přes vnitrozemí.

Ubytovali jsme se v kempu Imhoff v Kommetjie na dvě noci za 25R/os./noc. Potkali jsme tam dva Ostraváky, kteří tu byli o den déle a dávali nám rady ohledně mysu Dobré naděje.

24.10.

Cestou na jih jsme zastavili v městečku Simon's Town, což je historické viktoriánské městečko mně trochu připomínající francouzskou čtvrť v New Orleansu. Na nábřeží hned u parkoviště tam bylo několik stolků se suvenýry, hned jsem koupila jednoho malého slona. To jsem ještě netušila, že suvenýrů bude všude strašně moc a za docela rozumné ceny. Navštívili jsme krám s alkoholem a koupili balení 6 ks třetinkových plechovkových místních piv Castle za 20 R. Měli tam spoustu druhů různých vín v cenách do 20 randů, tak jsme taky jednu láhev koupili.

Těsně za městem je zátoka Boulder's Bay, kde je Penguin park a žije tam kolonie tučňáků.. Po dřevěných lávkách jsme chodili kousek od nich a mohli je velice zblízka pozorovat. Nezdálo se, že bychom je nějak rušili. V hlavní budově ještě byla informativní expozice o vývoji tučňáků a jejich ubývání v současné době. U parkoviště byly opět suvenýry, jejichž prodavač se nás ptal, odkud jsme a když jsme řekli Czech republic, byl v obraze a řekl Prag, což se nám moc často nestávalo, reakce byly většinou takové, jestli je to v Evropě.

Zaplatili jsme vjezd do národního parku mysu Dobré naděje. Napřed jsme podnikli výšlap do docela slušného kopce k majáku na Cape Point, který je mnohem výraznější než vedlejší daleko známější mys Dobré naděje. Pro lenochy tam vedla kolejová lanovka jak na Petřín. Na kopci to strašně fičelo, ale byly krásné výhledy. Šli jsme až na samou špičku, kde kousek nad mořem stál další maják. Také tam byly zbytky opevnění z 2. světové války.

Dále jsme šli cestou z kopce k mysu Dobré naděje. Tam foukal místy vítr ještě silnější, skoro se nedalo jít. Řidiči to obejeli auty, aby nám ušetřili cestu zpět do kopce. Šli jsme po dřevěných rostech, které nevypadaly moc únosně a vůbec bych se nedivila, kdyby nějaký praskl. Cestou jsme opět potkali damany, bylo jich celé stádečko. Měli tam převisy a pukliny ve skále, kde zřejmě byla jejich doupata.

Pak jsme jeli na Whale Watch Point, kde je doporučená vyhlídka na velryby, protože je tam voda hluboká až ke břehu. Žádné jsme však neviděli, protože díky velkým vlnám byla hladina dost nepřehledná. U parkoviště se potulovala tlupa paviánů. Jeden využil chvilky naší nepozornosti a otevřeným okénkem nám vniknul do auta. Sice ihned vyběhl, ale ukradl nám krabičku tiktaků, okamžitě ji rozkousl a bonbóny sežral. Pak poskakoval na střeše druhého auta. Japonci v autobuse, který tam právě přijel, byli u vytržení a nestačili fotit.

O pár kilometrů dál jsou dva pamětní kříže objevitelů této krajiny a to Vasco da Gama – těsně u pobřeží a Bartolomea Diaze – na malém návršíčku. Na dalším místě stále ještě v parku v Olifantsbos měly být vraky několika lodí od konce 18. století až prakticky dodnes. Šli jsme kus podél pobřeží, začínalo pršet a vraky nikde, tak jsme se vrátili. Karel s Tomášem pokračovali dál a opravdu tam nějaký vrak objevili. U auta jsme viděli první antilopy, což mi u moře připadalo dost nezvyklé.

Naše posádka se vracela sama. Cestou nám lezla přes silnici želva a trochu jsme poplašili pštrosici s 3 pštrosáčaty. O pár kilometrů dál, již venku z parku byla ohromná pštrosí farma, v každé ohradě však byl pouze 1 pár pštrosů.

Na křižovatce dvou silnic zpět do Kommetjie byla ohromná prodejna sošek od pár centimetrů do 2 m. Cestou jsme projížděli rekreačním střediskem Scarborough, kde jsme si slibovali možnost občerstvení, ale nebylo tam však vůbec nic. Skončili jsme v krámě v Kommetjie a dali si Chickenburger.

Druhá posádka se vracela zpět stejnou cestou, kterou jsme jeli ráno, a zastavila se v Simon's Townu v hospodě. My jsme strávili večer na pánských toaletách, protože jediné tam měli zásuvky na nabíjení mobilů a baterií ke kameře. Já jsem seděla na vaně. Tady a pak v každém dalším kempu měli kromě sprch také jednu nebo více kójí s vanami. Ty však měly tu nevýhodu, že byly bez sprchy a pouze se dvěma kohoutky s teplou a studenou vodou. Díky tomu nám dostatečnost sprch v kempech připadala nízká.

25.10.

Měli jsme se přesunout poměrně daleko asi 500 km na východ. Nedali jsme si však ujít vinařskou oblast Stellenbosch. Napřed jsme si prohlédli celkem sympatické městečko s bílými budovami a kostely na velikém náměstí. Pak jsme jeli na farmu Simonsig, kde jsme si objednali ochutnávku vín. Za 7 R jsme si koupili malou skleničku s emblémem a do ní jsme mohli 5 x ochutnávat různá vína. K tomu byl vinný lístek s ceníkem. Měli tam i starší ročníky a šumivá vína v cenách až do 1.200 R za 9 litrovou lahev. Já jsem ochutnávala bílá levnější vína, která bych si pak mohla koupit. To jsme taky udělali a zhruba po 20 randech 2 lahve koupili, jednu z nich kořeněný tramín. K vínu jsme si koupili po 4 R sušené klobásky z mletého masa. Na závěr nás

vzali na prohlídku sklepů – šli jsme však pouze do části, kde zraje šumivé víno v lahvích položených zátkou šikmo dolů. V dalším sklepě byla řada sudů.

Brzy odpoledne jsme se dostali k nejjihnějšímu bodu Afriky ke Střelkovému mysu - mysu Agulhas, který leží téměř na 35⁰ jižní šířky. Dělí se tam Indický a Atlantický oceán. V budově majáku měli muzeum se starým vybavením majáků a obrázky majáků celého světa. Vylezli jsme až na věž majáku po velmi příkrých schodech, do posledního patra na plošinu se lezlo po žebříku. Nějaké Italky tam lezly v pantoflích s jehličkovými podpatky, což dle mně bylo na zabití. Nahoře foukal neskutečně silný vítr, který hrozil sražením z ochozu. Před majákem stála dřevěná panna, původně příď tu ztroskotané lodi.

Nejjihnější bod Afriky mne zklamal, není to vůbec výběžek, je to skoro rovný úsek kamenité pláže bičované mohutnými vlnami. Stál tam kamenný blok s plaketou a u jeho paty byly nápisy Indický a Atlantický oceán. Všichni jsme se u toho vyfotili.

Poprvé jsme brali benzín, tak jsme byli dost vyjevení z toho, že když jsme najížděli k pumpě, tak několik černošů se nás pokoušelo nalákat ke svému stojanu. U pump je tam silná přezaměstnanost – každý stojan mají na starosti 2 černoši, kteří se zároveň postarají o auto, umyjí minimálně přední okno, někdy že ho div neblýskají. Dali jsme jim dýško za umytí skla 4 R, z čehož měli ohromnou radost.

Pozdě odpoledne nás ještě čekal přesun 250 km do Mossel Bay (mušlové zátoky). Cestou jsme ještě zastavili v prodejně sýrů. Koupila jsem tam po ochutnávce 0,5 kg čedaru za 20 R a čaj na artritidu. Dali jsme si tam kafe a jako zákusek pásty (piroh s masem). Koupili jsme si i biltong, což je sušené kořeněné maso v kouscích. Toto bylo ze pštrosa a moc nám chutnalo, později jsme ho hojně kupovali – ze slona, z antilopy nebo prostě pouze hovězí.

Oblast, kterou jsme projížděli, byla značně obdělávaná, i když pole již byla většinou sklizená, a na pastvinách se pásala spousta ovcí a krav. Na místo jsme dojeli v 19 hodin. Večer jsme poseděli v pizzerii hned vedle kempu. Pizza byla za 22 R o průměru asi 30 cm, že jsme to málem nemohli sníst. K tomu jsme si dali pár piv. Janouškovi s Vítkovými spali v hostelu. Chtěli se totiž ubytovat v domorodé vesnici nalezené v bedekru, ale nenašli ji. Druhý den jsme ji pak viděli, ale byla zavřená a vypadala dost hrozně jako slam.

26.10.

Ráno jsme se podívali na konec města. Byl tam pomník padlým z 1. světové války a jeskyně sběračů škeblí, což byli dle antropologů nejstarší lidé. V centru města měl být tzv. poštovní strom, u kterého v dřívějších dobách nechávali námořníci poštu ve staré botě. Tato tradice byla zachována dodnes, i když pod stromem je již dnes speciální schránka. Tento strom byl však v areálu ještě zavřeného Diazova muzea.

Posunovali jsem se dále na východ po tzv. Garden Route. Dělalá čest svému jménu, jeli jsme spíše lesnatou dosti divokou krajinou. První zastávka byla ve městě Knysna u veliké laguny. Na městě není nic zajímavého, zajímavé je však zaústění laguny do moře střežené vysokými skalami

láhev afrického vína. Přitom jsme ve dřezu zkoušeli, kam se točí vodní vír – točí se obráceně než u nás, tj. proti směru hodinových ručiček. Taky jsme sledovali jižní oblohu, ale bezpečně jsme poznali pouze Orion. Jižní kříž je dost neznatelný a nízko nad obzorem. Další zajímavý objev byl, že měsíc přibývá obráceně než u nás – když má tvar písmene C dorůstá. V noci bylo poměrně zima, asi zatím nejchladněji za celou dobu.

27.10.

Ráno bylo nádherně, z kuchyňky byl krásný výhled na savanu parku, ale žádný slon ani jiné zvíře se v blízkosti nevyskytovalo. Museli jsme bohužel odejet, čekala nás dlouhá cesta. Při odjezdu po nás nikdo nic nechtěl.

Tento den nás čekal náročný přesun přes tzv. bantustany, dříve naprosto nepřístupnou oblast Východního Kapska, dlouhý 830 km. Napřed jsme jeli do East London, kde jsme vzali benzín a nakoupili ve Sparu, pojedli a dívali se při tom na pláž.

Pak už cesta byla zajímavá – v této oblasti jsme neviděli jediného bělocha, většina černých je nezaměstnaná, tak tam docela kvete kriminalita. Dle průvodce tam není radno zastavovat a nedá se tam sehnat ubytování. V podstatě tam není žádná vybavenost ani benzínové pumpy. Řídili jsme se dle bedkera, ale připadalo nám, že to trochu přehánějí, nesetkali jsme se s žádným náznakem nenávisti. Například jsem filmovala ženské stojící vzadu na korbě auta a ony se tomu smály a začaly se za jízdy vykrucovat. Celá oblast je hodně zastavěná. Domorodci bydlí v docela slušných zděných domcích, některých z nich kruhových s doškovou střechou, jejichž fasády do dálky svítí, protože jsou natřené světle zeleně nebo oranžově. Kus od domků mají unifikované suché záchody. Kolem silnic chodí plno lidí, mnohdy exoticky oblečených, ženy obvykle s nádobami nebo balíky na hlavě.

Cestou probíhaly práce na rozšiřování silnice, všude u toho pracovalo plno lidí. Několikrát jsme museli čekat, protože vždy pouštěli auta pouze jedním směrem a druhý směr musel stát. Signalizace byla jednoduchá – mávání praporky a cedule Go a Stop v rukách černochů. Cestou jsme projížděli 3 města, z nichž největší byla Umtata, kde bylo úplné rojení lidí. Nikoho nepřejet dalo docela práci.

Na závěr cesty touto oblastí jsme jeli okolo Dračích hor, kde někde nad námi v mracích bylo království Lesotho. Přes poměrně vysoký průsmyk jsme se dostali do dalšího státu, do Kvazulu Natal. U první pumpy měli spoustu informačních letáček a také velice slušnou mapu celé oblasti. Jeli jsme až k moři do Port Shepstone. To už jsme jeli za tmy a na kopcích se válela silná mlha, takže jsme museli jet velmi pomalu. Ubytovali jsme se v kempu v Shelly Beach asi 15 km na jih od Shepstonu. Kemp byl s bazénem a tak jsem si šla ještě zaplavat. Poseděli jsme až do půl jedné při lahvi vína ze Simonsigu.

28.10.

Jeli jsme na sever podél moře do Durbanu. Část jsme jeli po silnici, část po dálnici. Krajina byla kopcovitá, projížděli jsme řadu řek, okolo sinice byly husté divoké lesy. Od návštěvy Durbanu průvodce dost odrazoval. Je to pěkně upravené město se spoustou výškových budov a živou pobřežní promenádou. Dojeli jsme k pobřeží a na konec promenády Golden Mile. Šli jsme si prohlédnout hadí farmu. Prohlídka byla za 15 R a na vlastní nebezpečí. Na začátku se procházelo kouskem, který vypadal jako vystřižený z krajiny plné hadů, naštěstí byli všichni za skly. Byli tam hadi nejen afričtí, ale i mnoho dalších z Asie a Ameriky, s udáním jejich jedovatosti. Kromě toho tam chovali varany, leguány a krokodýla. Úžasná byla žába Goliáš, veliká asi 25 cm.

Na nábřeží posedávalo spousta prodejců suvenýrů a uprostřed u vstupu na pláž v kruhovém amfiteátru sedělo plno dětí čekajících na vstup do nedalekého delfinária. Na kruhové ploše u pláže pobíhala a poletovala hejna holubů, stály tam i stánky, kdy bylo možné si za 1 R koupit pytlík krmení a krmit je. Pánové filmovali drožkaře, oblečené v domorodém oblečení s vysokými čelenkami. Chvilku pózovali a nakrucovali se, ale pak po nás chtěli peníze a docela dost tvrdě vyžadovali 50 R a nechtěli nás nechat projít. Tak jsem postupně vytáhla nějaké drobné, až nakonec dostali 9 R. Naproti v občerstvení jsme si dali rybu hejka s hranolky. Na závěr jsme si projeli město, kde byl opět čilý černý ruch, a podívali se na mešitu, údajně největší na jižní polokouli. Okolo ní to však nevypadalo moc bezpečně.

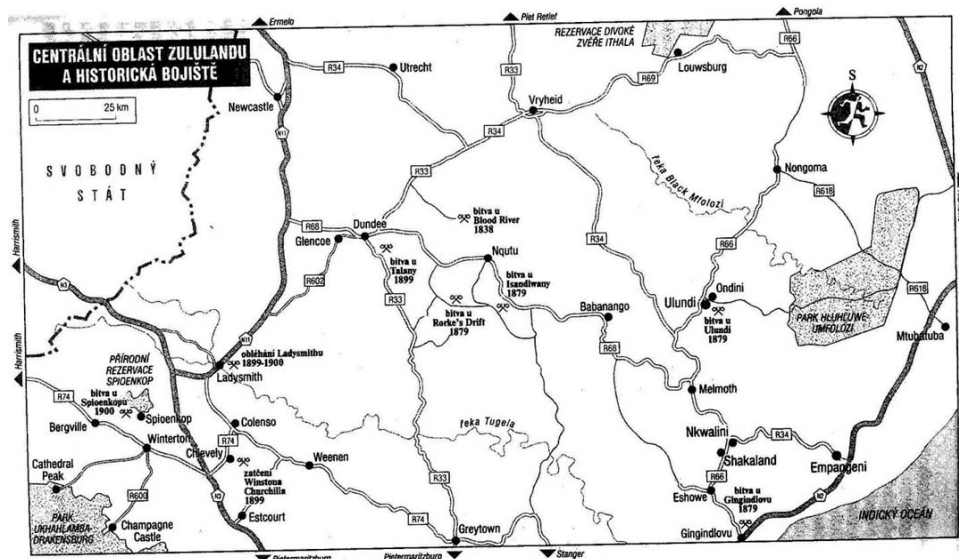
Odpoledne jsme jeli kus na sever. Zakotvili jsme v městečku Umslanga Rock, které je dle průvodce pro dražší klientelu, není tam tak černo a je tam bezpečno. Koupali jsme se v dost velkých vlnách, kde to silně táhlo doprava. Plavčík pořád pískal a honil lidi pod svůj dohled. U pláže byly převlékárny a sprchy. Ve vodě i na pláži se plácalo jen pár lidí.

Pak jsme opět přes Durban po placené dálnici (za 9 R) jeli do vnitrozemí do Pietermaritzburgu. Mělo to být viktoriánské město, ale stálo tam pár lepších starších vil z režného zdíva a radnice a chodili tam samí černí. Neodpovídalo to moc očekávání z průvodce. Do města vedla krásná příjezdová alej z kvetoucích fialových stromů - jackarand.

Pak už zbývalo pouze 25 km k přehradě Midmar, u níž jsme měli nocovat. Silně se zatahovalo a rychle se stmívalo, i když bylo před 18. hodinou. Zabočili jsme k Midmaru, kde byla směrovka k přírodnímu parku, tak jsme pokračovali dále a hledali nějaký kemp. Vlád'a měl z internetu vytažené tři. Jeli jsme na Lion River, ale cestou nic nebylo. Pak jsme obdrželi SMSku od Janoušků, že se ubytovali v Midmaru v chatce. Bylo to v tom přírodním parku, tak jsme tam jeli taky a ubytovali se v 4lůžkové chatce za 424 R (v ceně se musel zaplatit i vstup do parku). Dobře jsme udělali, protože začala bouřka a silný slejvák. Večer jsme si dali pivo Hansa, na němž je napsáno, že je vyrobené z žateckého chmele z České republiky.

29.10.

Ráno jsme odjízďeli v 7 hodin, už bylo pěkně a na jezero pod námi byl krásný výhled. Jeli jsme směrem na Dundee, kde jsme si vyměňovali peníze v bance. Byl to velice složitý proces, protože bylo nutné vyplnit do formuláře řadu údajů. Poté jsme nakoupili ve Sparu.

Dnešní den jsme věnovali bojištím z anglobúrských, búrskozúlských a anglozúlských válek. Napřed jsme jeli na Rorke's Drift, kde se pár vojáků v lazaretu v roce 1879 ubránilo několikanásobné přesile Zulů. V muzeu byla řada exponátů – figuríny Zulů a vojáků, plánky útoků a pod. Nejzajímavější byl model bitvy se všemi jednotlivými postavičkami. Při jeho prohlížení jsem nechápala, jak Zulové mohli prohrát.

Pak jsme jeli na další bojiště Isandlwana, kde naopak dostali na frak Angličané. Bojiště se rozkládalo okolo strmého kopce a padlo tam asi 1300 Britů. Stálo tam několik památníků a spousta mohylek označujících hroby mrtvých. K bojišti vedla kamenitá cesta, po níž se muselo jet dost pomalu, a na níž jsme fotili ohromné mraveniště a cestářku, která uhrabovala kameny.

Ve vesnici Isandlwana jsme fotili krásné černošské děti a Honza jim rozdával bombóny. Pak jsme se vrátili zpět do Dundee, kde je muzeum Talana. V hlavní budově v něm byla expozice skla, těžby uhlí, korálků a v dalších budovách historie bitev, staré povozy a kopie původního nádraží.

Na závěr dne jsme jeli ke Krvavé řece. Napřed jsme podle mapy mysleli, že je to u Vryheidu, proto jsme se vraceli do Dundee, ale to byl památník bitvy u Blood River's Poort z r. 1901. K památníku uvedenému v průvodci se muselo jet přes 20 km po prašné silnici. Měli mít otevřeno do 17 hodin a my jsme tam přijeli chvíli před tím. Zatahovalo se a před námi jsme viděli spoustu blesků, jeden z nich zřejmě zapálil suchou trávu, tak kousek vedle cesty hořelo. Na Blood River je památník bitvy, kdy Búrové zvítězili díky vozové hradbě. Před hlavní budovou je žulový památník ve tvaru přistěhovaleckého vozu u nás známého z westernů a v místě bitvy celá kruhová vozová hradba tvořená asi 60 vozy, mezi nimiž jsou ploty ze žebříků. Celé je to ale ze železa, včetně plachet vozů a všech detailů.

Ubytovali jsme se přímo v místě a dostali jsme tu i večeři. Majitelka napřed říkala, že ji dělají pouze po předchozím objednání, ale nakonec uvařila rýži s nějakou masovou směsí a k tomu nabízela zmrzlinu. V jídelně nás však nenechali posedět, vypili jsme jim všechno pivo, které měli (tedy pouhých 8 kousků a jedno litrové lahvové pivo, které patřilo jejich synovi). Pak jsme se přesunuli k pokojům, v nichž jsme byli ubytovaní, a tam pod stříškou povídali a popíjeli. Chtěli jsme původně spát pod stany, ale domácí nás od toho zrazovala, tvrdila, že je to kvůli bleskům nebezpečné. Za celý čtyřlůžkový pokoj bez vybavení však chtěla pouze 120 R, tak nebylo co řešit.

30.10.

Ráno jsme pokračovali na opačnou stranu, opět po prašné cestě. Byla tam dost nehostinná krajina silně kamenitá. Takových krajin je na světě dost, ale většinou, když tam žijí lidé, tak kameny seberou a udělají z nich zídky. Tady se však kameny povalovaly všude, jako kdyby to tu bouchlo včera, přímo mezi domy. Děti nám mávaly a bylo vidět, že jsou cvičené na turisty. K silnici přibíhala holčička a u kraje zkrivila ručičky, aby vypadala jako mrzáček a vzbudila soucit. Jiný malý kluk nám ukázal v obou rukách dva šutry, co kdyby hodil? Ve vzduchu létalo veliké množství hmyzu asi jako naše jepice, ale byly jich tisíce.

Pak jsme se ocitli na hlavní silnici, ale nebyl tam žádný ukazatel, tak jsme si nebyli jisti, kde jsme. Byla to zřejmě nová silnice, protože já jsem měla v mapě prašnačku. Ve Nqutu jsme zastavili u pumpy, i když nevypadala moc důvěryhodně, ale docházel benzín a žádné město nebylo v dostatečné blízkosti. U pumpy pracovalo plno personálu, skoro všichni se vrhli na naše auta a myli jim okna a čepovali, místní domorodec si musel okno umýt sám. Při tom se filmovalo a obsluha z toho měla legraci.

Pokračovali jsme po hlavní zdánlivě dobré silnici, ale bylo třeba být maximálně ve střehu, protože bez výstrahy tu byly dost velké díry. Jeli jsme k hlavnímu městu provincie Ulundi, které

se o tuto pozici pere s Pietermaritzburgem a vládní úředníci létají mezi oběma městy. Zkrátili jsme si cestu přes hory po prašné asi 20 km dlouhé silnici, ale její povrch byl docela dobrý a zkrácení činilo asi 60 km. Do Ulundi jsme ani nezajížděli, jeli jsme do muzea Zulů do Ondini. Je tam kopie zulské vesnice krále Cečvaje, který byl nucen ustoupit Angličanům a nakonec dožil svůj život v Anglii. V budově muzea bylo plno užitných předmětů z africké vesnice a ukázky stavby chýše a jejího zařízení – pouze rohože a ohniště. Na vyprahlé pustině pak byla postavena celá vesnice – tvořil ji dvojitý kruh dřevěných palisád z hodně křivých klacků asi z akátovníků, v jejímž mezikruží stály kulaté chýše ze slabých klacků pokryté slámou a zpevněné provazy. Ve vnitřním kruhu se pořádala shromáždění a slavnosti nebo se tam pásli dobytek.

Zlatým hřebem tohoto dne byla návštěva Shakalandu. Je to skanzen vybudovaný k filmování seriálu o králi Shakovi a je využíván k ukazování zulského folklóru.

Zaplatili jsme vstupné 165 R a za to jsme měli tříhodinový program – napřed jsme ve veliké chýši shlédli taneční vystoupení – předvedli nám tradiční zulské tance – dívky pouze v korálkových sukénkách s korálkovými ozdobami přes prsa, chlapi v kůži a peří. Základem tance bylo vyhození nohy co nejvyš a pak silné dupnutí. Pak se podával oběd formou švédského stolu, každý si vybral, co chtěl, na závěr byla káva a dezerty, které jsme skoro již nemohli. Nakonec jsme šli na prohlídku vesnice s průvodcem. Různí lidé tam předváděli tradiční práce v domorodé vesnici – výrobu rohoží a provazů, vydělávání kůží, výrobu nádob, drcení obilí na kameni a také vyvolávání duchů a vykládání budoucnosti. S mladými děvčaty s vázami na hlavách se vyfotili skoro všichni chlapi. Já jsem se vyfotila s malým usměvavým tanečníkem, po vyfotografování mi podal ruku a zalomil palec jako starý čundrák. Pak jsme shlédli sestřih seriálu Shaka Zulu, v prodejně ho prodávali celý na třech kazetách. Také předváděli výrobu místního piva a dávali nám ochutnat. Vlád'a tvrdil, že jsme nesmírně riskovali, ale nic nám to neudělalo. Chutnalo to spíše jako burčák.

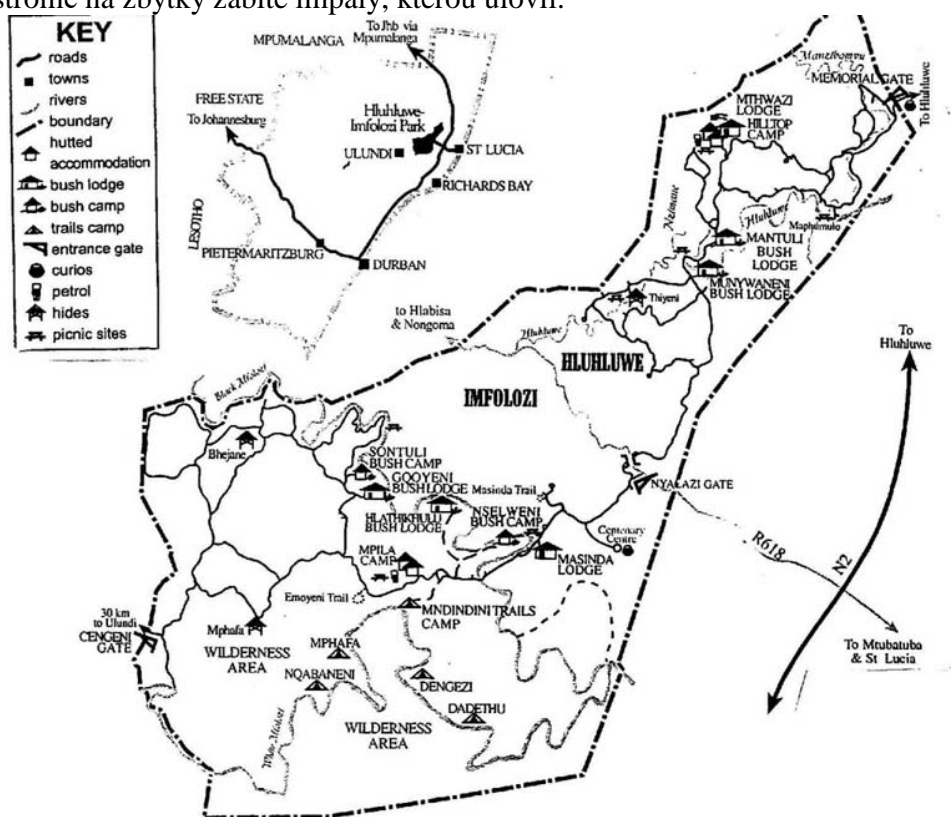
Nocovali jsme v kempu Xaxara v Mtunzini. Dorazili jsme tam již ve 4 hodiny, tak jsme se jeli ještě vykoupat do oceánu. Muselo se jet přes celé město do přírodního parku, kde se platil vstup a za dunami se rozprostíraly nedozírné liduprázdné pláže. Tam jsme se koupali bez sítí proti žralokům a bez plavčíka. Byly opět velikánské vlny.

Při návratu z pláže jsme si jeli pro benzín a viděli jsme požár pole s cukrovou třtinou. Napřed jsme mysleli, že jde o nešťastnou náhodu, ale okolo poskakovaly postavičky a požáru pomáhaly. Dělají to tak naschvál a oheň se přežene tak rychle, že spálí pouze suché šustí a rostliny nepoškodí. Večer jsme poseděli na lavičkách na dětském hřišti při obligátní lahvince místního vína.

31.10.

Ráno jsem si byla zaplavat v místním bazénu. Kemp vypadal jako botanická zahrada a rostlo v něm plno nejrůznějších stromů a keřů, mnohé z nich kvetly. Předchozí den jsme viděli barevnou ještěrku s měňavými barvami do fialova a zelena. Na mohutné palmě měli plno hnízd snovači, jedno jejich spadlé hnízdo jsem sebrala a přivezli jsme si ho domů.

Posunuli jsme se do prvního velkého zvířecího parku Hluhluve – Umfolozi. Byli jsme tam již v 9 hodin, vstupné činilo 15 R za auto a 10 R za osobu. Navštívili jsme část Umfolozi, která je údajně lepší. Měla zde žít tzv. velká pětka afrických zvířat – slon, nosorožec, lev, levhart a buvol. Byli jsme úspěšní pouze zčásti – neviděli jsme lva ani levharta a nosorožce pouze zdálky. V této rezervaci je největší populace nosorožce bílého asi 2000 ks a jeho důslednou ochranou zde byl vymazán z červené knihy ohrožených druhů. Přes cestu nám šlo kousek před autem mnohahlavé stádo slonů (snad 70 kusů), nebylo kam couvat a najednou se jeden veliký exemplář objevil přímo za námi. Naštěstí se připojil bez problémů ke stádu. Podle hejna supů jsme objevili geparda. Supi čekali na stromě na zbytky zabité impaly, kterou ulovil.

Gepard zvedal pouze hlavu z trávy, tak bychom si ho možná ani nevšimli. Jinak se v parku pohybovalo velké množství antilop, hlavně impal, nual, pakoňů a dalších druhů, které jsme neuměli pojmenovat. Viděli jsme stádo buvolů, ibise, prasata bradavičnatá, nosorožce u skoro vyschlé řeky a na svahu v dálce. Nesmělo se vystupovat z aut, pouze uprostřed to bylo možné v campu Mpila s občerstvením, ubytováním a sociálkami. Na pánských záchodcích na nádržce na vodu lezl malý zelený hádek, takže močit bylo nutné jinde. Ve čtyři hodiny odpoledne jsme vyjeli z parku.

Dojeli jsme do St.Lucia Estuare, kde jsme se ubytovali v kempu Sugar Loaf. Byl velice drahý, za 4 lidi včetně auta a dvou stanů jsme zaplatili 240 R. V materiálech z internetu se psalo, že je zde bazén, proto jsme si ho vybrali z několika možností, ale nebyl tu. Možná se mělo koupat v okolo tekoucí řeky, ale tam už se koupali hroši a krokodýli. V noci přšelo a teplota byla asi 25⁰ C.

1.11.2003

Ráno jsme při snídani pozorovali hrochy v zátoce. Byli ale dost líní, skoro se nehýbali, další pak leželi pod mostem, když jsme vyjížděli z města. Ve městě jsme viděli na jedné restauraci reklamu na českou plzeň.

Čekal nás opět dost dlouhý více než 500 km přesun směrem na sever. Cestou při studování map a průvodců jsme vymysleli jednu změnu itineráře – rozhodli jsme se pro průjezd Svazijským královstvím. Lze se tam dostat poměrně jednoduše. Pouze na hranicích se vyplní přihlašovací papír, dostanou se razítka do pasu (všichni musí do celní budovy k přepážce) a zaplatí se 5 R za auto za použití silnice. Ve Svazijsku sice platí vlastní peníze emalangeni, ale v poměru 1:1 k randům a randy také berou. Je tam levněji než v Jihoafrické republice a jsou tam asi trochu chudší. Celkem jsme přes tuto zemi ujeli 250 km. Na hranicích jsme dostali propagační noviny. Projeli jsme si hlavní město Manzini, které je taková větší vesnice. Mezi Manzini a Mbabane, které je druhé největší město, je národní muzeum, parlament a královský palác, kam nesmí nikdo kromě královské rodiny. Projeli jsme okolo, nafilmovali to a zastavili o kus dál u benzinové pumpy. Naproti bylo veliké tržiště, tak jsme tam šli nakupovat. Koupili jsme si svazijskou vlajku a slona, Janouškovi a Vítkovi koupili domorodé masky. Při nakupování se dalo celkem úspěšně smlouvat. Ze země jsme vyjeli v Matsanu, přechod tam byl otevřený do 18 hodin, původně naplánovaný Bulembu pouze do 16 hodin (to jsme zjistili z informačních novin). Silnice byly poměrně dobré, za Mbabane byl i kousek dálnice. Země je dost hornatá, překonávali jsme značné výškové rozdíly a kochali se nádhernými výhledy.

Po přejetí hranic již skoro za tmy nás ještě čekalo 180 km do Graskopu. Zhruba polovina této trasy vedla po rychlostní placené silnici. V Graskopu jsme měli vyhlédnuto ubytování v kempu Summit Lodge. Najít ho byl docela kumšt, protože byla silná mlha a viditelnost minimální. Měli tam ale úplně plno, protože byl víkend a ještě navíc halloweenový. Poslali nás do Holiday Resort, kde již nikdo nebyl, tak jsme projeli bránou a za mírného mrholení postavili stan. Janoušci se rozhodli bydlet pod střešou a jeli hledat něco jiného, nakonec našli jedno ubytování se snídaní po telefonické domluvě z obsazeného hostelu.

My jsme si chtěli dát pivo, v kempu byla jenom placená diskotéka, tak jsme šli do města, ale všude už bylo zavřeno (v 21 hodin) nebo tam byla opět diskotéka. Tak jsme se s nepořízenou poněkud navlhli vrátili.

2.11.

Ráno přšelo, tak jsme sbalili mokrý stan a odjeli po 7. hodině pryč. V bráně nikdo nebyl. Janoušci nám poslali SMSku, že pojedou později, protože čekají na snídani.

Vyrazili jsme na Pilgrim's rest, což je zlatokopecské městečko z konce 18. století. Přejeli jsme kopec a tam kupodivu bylo celkem slušné počasí. Na kraji městečka bylo hornické muzeum. Měli v něm prohlídky až od 10 hodin, ale dalo se projít vedle brány, tak jsme si to dopodrobna prohlédli – zlatokopecké chýše, stany, parní stroj, buchar, těžící jámy a štolu, staré povozy.

V městečku stálo pár domků snažících se zachovat 100 let starý ráz a v nich byly hlavně obchůdky. U cesty stála zrezivělá kastle auta, u níž byla umístěna cedule: Koroduj v pokoji a zemřelo na rakovinu kovu. Další naše trasa vedla ke 3. největšímu kaňonu na světě – Blyde River kaňonu. Bohužel v určité výšce byly mraky, tak jsme zajížděli do nich. Nejlepší vyhlídka na Three Rondavels (tři válcové skály jako bubny) však byla dobrá, tak jsme to celé oblezli po okraji propasti. Až ze zdola asi 600 m pod námi bylo slyšet šumění řeky. Další vyhlídka byla v mlze, jen jsme si prohlédli suvenýry, které jsou dle průvodce v této oblasti nejlevnější a opravdu jejich ceny byly velice příznivé. Koupila jsem si tam velikou dřevěnou mísu rozdělenou do 4 částí.

Pokračovali jsme k Bourke's Luck Potholes, což jsou zajímavé skalní útvary vymleté řekou. Chodilo se po lávkách, chodníčcích a mostech. Voda vymlela neskutečné válcové útvary, někdy až na dno, někdy méně a z toho rostly různé rostliny. Opět tu prodávali plno suvenýrů. Koupila jsem hrocha za 10 R, tvářil se jako z černého leštěného kamene, ale doma se mi škrábnul a je to podvod – to černé navrchu je pouze potah, uvnitř je bílý. Dali jsme si jídlo – hamburger a hranolky a museli jsme si ho chránit před opicemi. Jeden opičák ukradl ve stánku nějaké tyčinky.

Pak jsme chtěli navštívit God's Window a horu Pinnacle. Tam však byla šílená mlha a nebylo vidět vůbec nic. Jeli jsme přes Sabie, kde měl být vodopád Mac Mac Falls, ale tam stále byla mlha a pršelo. Byl zázrak, že za tohoto počasí jsme z kaňonu vůbec něco viděli.

Jeli jsme do Krugerova národního parku, kde jsme měli přes internet objednané ubytování v Jock of the Buschweld Lodge a zaplacenou zálohu. Vstup do parku nás stál 30 R. Při vystupování z auta nám černoch podal deštník na pár kroků do recepcce. Cestou jsme viděli stádo buvolů a nosorožce v kališti, ale nebylo moc času, večer se nezadržitelně blížil. K lodži jsme dojeli po prašné cestě přes hrozná hrboly, které snad ani nebyly pro obyčejná auta. Brána byla zavřená, museli jsme si ji sami otevřít. V kempu s námi ale nechtěli nic mít. Probíhala tam rekonstrukce a posílali nás do jakéhosi hotelu stejného jména do Sabie. Jestli se na internetu jednalo o podvod či o omyl, se nepodařilo zjistit. Nakonec byl telefonicky objednan náš pobyt v kempu Berg-en-Dal asi 20 km daleko. Jeli jsme tam již potmě a před námi se nenadále objevovala ve světlech reflektorů různá zvířata, většinou antilopy. Dvakrát jsme potkali auta strážců, kteří nás stavěli a museli jsme jim vysvětlovat svoji situaci. Také jsme viděli terénní auto s nočním safari – světlomety mířily do buše, kde se míhaly stíny nosorožců.

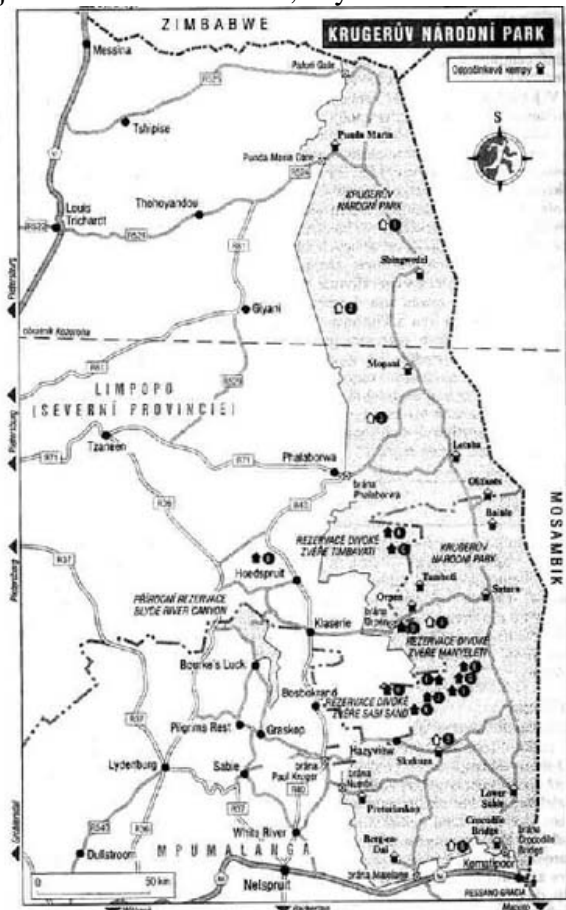
V kempu jsme si zašli na večeři do restaurace. Dali jsme si specialitu šéfkuchaře, což byl v podstatě guláš, ale v kotlíku z kudu a s rýží. Bylo to moc dobré a připomínalo to hovězí. Toto jídlo stálo 36,5 R. K tomu jsme popíjeli piva Castle. Všude mají bohužel pouze plechovky, točené jsme snad nikde neviděli. Tady však měli speciální plechovky přímo pro Kruger, na zadní straně s obrázky veliké pětky.

3.11.

Ráno jsme vstali před šestou hodinou. Před odjezdem jsem si byla zaplavat v bazénu, jež měl tvar ledviny a stékala do něj voda z umělé skalky. Potkala jsem tam dvě Češky, které málem upadly, když jsem je česky pozdravila. Byly tu se zájezdem z Johannesburgu, ale hledaly tam známé z nějakého českého zájezdu.

Jeli jsme po prašné cestě na Crocodile Bridge, kde je jižní brána do parku. Nakoupili jsme tam trička s motivem parku. U brány se tam na kolenou pásala dvě prasata bradavičnatá. Další zastávka byla v Little Sabie, kde měla být vyhlídka na hrochy. Váleli se tam, ale dost daleko, byli naprosto nepohybliví a byly jim vidět pouze hřbety. Pojedli jsme tam na vyhlídkové terase a koupili velikou obrazovou publikaci o Jižní Africe.

Pak se nám poštěstilo a viděli jsme veliké kočky. Na svahu a díky tomu velice dobře viditelné se válely dvě lvice. Po chvíli trochu zpozorněly a zaujaly polohu dvou stejně otočených sfing. Krátce poté nám přešel přes cestu leopard. Zrovna mi ale došla kazeta, tak v okamžiku, kdy se krčil těsně vedle silnice, jsem nemohla filmovat. Pak odcházel do svahu a pořád se po nás otáčel, asi jsme mu vadili. Kromě toho jsme viděli spoustu dalších zvířat, nejlepší asi byli dva nosorožci těsně vedle silnice, kteří pochodovali dopředu jako tanky bez ohledu na porost. Za celý den jsme byli úplně vykoukaní, jak jsme se neustále snažili, aby nám nic neuniklo.

Cestou nás zastavili policajti za rychlou jízdu. Bylo povoleno jet padesátkou a Vláška jel 62. Dostal pouze výstrahu, že příště už to nebude zadarmo. Kus za námi Tomáš měl nastavený cruiz (omezovač rychlosti) těsně pod 60 a toho nezastavili.

Ubytovali jsme se v kempu Satara. Kempy, kde je možno stanovat, jsou dost silně zabezpečeny – mají okolo sebe elektrický plot, pevná vrata a přes cestu kovový rošt, aby tam nic nemohlo vběhnout, když je přes den brána otevřená. Večer jsme si grilovali stejky z antilop kudu a impaly. Tyto stejky je možné koupit v krámě přímo v kempu, jsou již okoreněné, naložené v jakémsi láku a zatavené v igelitu, k tomu se koupí pytel tvrdého dřeva z akátovníku, které se špatně rozhořívá, ale pak dlouho žhne. Grilovací soupravy mají všude v kempech. Kudu bylo výrazně lepší než impala. K tomu jsme popíjeli opět africké víno. Doma piji spíše červené, ale bílá africká vína nemají chybu, mají více slunce než naše, tak jsou přírodně sladší.

4.11.

Ráno se okolo nás rojilo plno ptáků, kteří se přiživovali na naší snídani – žlutí snovači, tukani, černí ptáci s červeným zobákem a šedí papoušci, kteří ozobávali zbytky na grilu. V kuchyňce tam měli zásobník na vařící vodu, tak na čaj stačilo pustit kohoutek. Jeden černoch si tam zrovna překapával kafe přes gázu a pochvaloval si, že je to mnohem lepší než instantní káva.

Přesouvali jsme se stále na sever, cestou jsme se zastavovali ve všech kempech na cestě – Olifants, Letaba, Mopani, Shigwedzi. Viděli jsme párek slonů a přitom jsme se dostali skoro do kleští, protože jsme filmovali samici těsně vedle cesty a najednou asi 5 m za naším autem vyrazil za ní z druhé strany slon. Kdybychom stáli o kousek zpět, asi by se na naše auto moc neohlížel. Pak jsme viděli několik hyen, většinou se válely pod stromem a nebyly moc vidět, ale jedna docela dobře pózovala pololeže. Na špičce stromu seděl orl s bílou hlavou. Cestou k nejsevernější bráně Numbi Gate jsme již nepotkávali skoro žádná auta. V průvodci se píše, že je tu méně zvěře, ale viděli jsme jí dost – spoustu slonů u napajedla, nosorožce, pštrosy. Zážitkem byl hovnivál valící si po silnici svou kuličku.

Cestou jsme přejížděli obratník Kozoroha, byl zde označen ohromným kamenem s pamětní deskou. Pouze fotek chtivý Honza vylezl z auta, aby se u něho vyfotil. Ostatní se řídili podle nápisů, že vystupovat je nebezpečné, a dle zásad parku, že se z auta vylézat nikde nemá.

Skoro na konci cesty jsme se jeli podívat na trojmezí hranic Jihoafrické republiky, Zimbabwe a Mosambiku. Je to na soutoku řek Limpopo a Luvuvhu. V roce 2000 postihla tuto oblast povodeň a na krajině to bylo dosud znát. Byla tu zdevastovaná, neprostupná džungle, stromy s liánami, rozložitá termitiště a houštiny. Řeka Limpopo byla skoro vyschlá, trochu vody dodával její přítok, na jehož břehu se povalovalo pár krokodýlů. Hranice nebyla nijak chráněná, zřejmě se předpokládá, že ji zvířata chrání dostatečně. Prohlédli jsme si odpočívadlo Pafuri kemp, kde byly stříšky s posezením, propanová bomba na ohřátí vody, lednice na propan, mnoho balíků dřeva na grilování a přitom nikde nikdo. Až po chvíli se z houštin vynořil nějaký černoch, aby nás zkontroloval. Byla tam také expozice archeologických výzkumů dřívějšího osídlení. Cestou ke

hranici jsme viděli na stromě vedle mostu krásného říčního orla. Zvuk stahovaného okénka auta ho však vyplašil.

Proti itineráři jsme provedli malou změnu programu. Původně jsme chtěli nocovat v Krugru v kempu Punda Maria, ale abychom neplatili opět poplatek za pobyt v parku, rozhodli jsme se z něho v podvečer vyjet. V bráně Pafuri Gate bylo vidět, že tam nemají moc práce. Museli jsme otevřít kufr, zda někoho či něco nepašujeme. Do parku se uprchlí černoši ze sousedních států dostanou poměrně jednoduše, ale ven z něj je to již složitější, protože je obehnaný celý elektrickým plotem. Celý Kruger od severu k jihu měří přes 300 km.

Jeli jsme asi 5 km, pak bylo pár rozestavěných budov a za nimi další brána a zavřená. To byl teprve definitivní výjezd z parku, protože do stran pokračoval mohutný elektricky nabitý plot. Museli jsme si bránu sami otevřít, naštěstí dosud nebyla na řetěz. Bylo po šesté hodině a brána se měla zavírat v 18:30, ale platilo to tak teprve od 1.11., tak to možná ještě nezaregistrovali, protože do konce října se zavírala v 18 hodin.

Rychle se setmělo, bylo znát, že jsme blíže k rovníku. Najednou byla závora na cestě a jakási kontrola. Vláďa řekl, že doufá, že nejsme v Zimbabwe. Honza chtěl po nich nějaké povolení, že nás mají právo kontrolovat, protože vypadali jako vagabundi. Přinesli nějakou cedulku na připnutí, kde bylo uvedeno: Zemědělská kontrola severní oblasti. Do stran od brány vedl plůtek nabitý elektřinou z autobaterie. Neuměli skoro anglicky, tak jsme se nedozvěděli, o co vlastně jde, akorát se řidiči museli zvětšit do umolousaného sešitu.

K osmé hodině jsme dojeli do Tsipise do kempu Aventura. V něm jsme měli dle itineráře spát další den, tak jsme tu zůstali na dvě noci. Večer jsme grilovali opět maso, které jsme si koupili v Letabě. Tentokrát to byl steak z buvola.

5.11.

Ráno jsme měli poměrně dost času, protože jsme byli dál než byl původní plán. Tak jsme se šli koupat. V areálu kempu bylo několik termálních bazénů – tři venkovní s různě teplou vodou a jeden vnitřní s vodou 44⁰ C. Nikdo tam nebyl, tak jsme si mohli vychutnávat každý jeden bazén pro sebe. Mně více vyhovoval hluboký bazén se studenější vodou, Tomáš preferoval bazén s vodou přes 30⁰ C.

Dopoledne jsme vyrazili směr Mesina. Asi v polovině cesty jsme však odbočili na prašnou silnici a jeli ke hranicím. Hranici se Zimbabwe tu tvoří řeka Limpopo a ze strany Jihoafrické republiky je břeh pořádně zadrátovaný dvojitými ploty, mezi nimiž jsou signálky pro pohraničníky. My postižení totalitou jsme to brali jako dost velkou atrakci a jeli kus podél. Jejich systém však měl trhliny – na několika místech byly díry a vyschlé řečiště vedlejšího přítoku nebylo chráněno vůbec. Řeka Limpopo byla skoro vyschlá, tak ji překročit nebyl žádný problém. Na internetu se psalo, že nějakí Němci hranici projeli dokonce po signálkách, ale to jsme si neriskli, přeci jen tam byly cedule upozorňující, že za vstup hrozí sankce a trávit den někde u policajtů se nám nechťelo. Kromě toho se tam potuloval pohraničník se samopalem na zádech.

Projeli jsme Mesinou a jeli k pohraničnímu přechodu Bay Bridge. Bylo to tam hodně rozkopané, upravují tam nový příjezd. Všude posedávalo plno černošů se spoustou balíků a čekali, až je nějaký mikrobuses vezme přes hranice. Celní budova byla docela dost daleko od hranice, tak podívat se až k hraničnímu mostu nebylo možné.

Zpět přes Mesinu jsme jeli do mesinského přírodního parku baobabů. Nikde nebylo žádné upozornění, v průvodci psali, že tento park je bez příslušenství a tak jsme projeli dovnitř, aniž bychom platili a ohlásili se v recepci. Parkem vedl okruh po prašné cestě 22 km. Cestou tu rostlo spousta baobabů nejroztodivnějších tvarů, tak jsme je filmovali a fotili se u nich. Mysleli jsme si,

že tu jsou hlavně stromy, ale najednou se před námi objevila žirafa a zahlédli jsme i antilopy. Také jsme viděli mrtvého samce impaly, mrtvola vypadala dost čerstvá. Teprve dodatečně jsme se dozvěděli, že tam žije i gepard a my se přitom bezstarostně procházeli venku, i když já osobně jsem čekala na každém kroku hada. Nevěděli jsme, jak jsme daleko a kam vlastně jedeme, protože jsme neměli žádnou mapku. Dojeli jsme k řece, kde u vody byli buvoli a další zvířata. Začalo se zatahovat a hrozilo, že se spustí déšť. To bychom asi uvízli, protože i suchá byla cesta na hranici sjízdnosti pro naše auto, místy se to bořilo do písku a místy byly tak vysoké prahy, že jsme na jednom zůstali skoro sedět. Přidali jsme na rychlosti a uháněli dál. Déšť se naštěstí nespustil, ale když jsme přijeli v 15:55 k bráně, byla zamčená na řetěz a nikde nikdo. Kancelářská budova taky byla opuštěná a ani u hospodářských budov se nám nepodařilo nikoho najít. Jeli jsme zpět k bráně, právě ji zrovna zvenku zamykal černoš a chystal se odjet. Odkud se tam vzal, netušíme, nadával nám, ale hlavně, že nás pustil ven. Získali jsme takový dojem, že o nás věděl a že si nás pěkně vychutnal. Krátce po výjezdu se spustil silný slejvák.

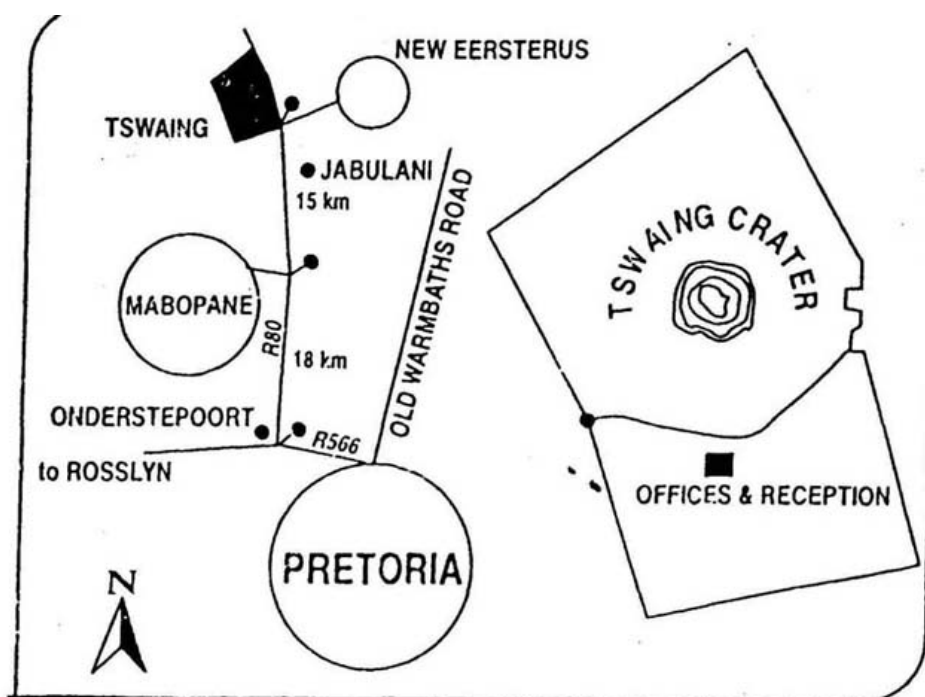

Večer jsme si byli zase zaplavat a zase jsme grilovali – tentokrát kuřecí křidélka a vepřovou krkovičku. V celém kempu nešla elektrika kvůli bouři, která se honila okolo.

6.11.

Dnes jsme měli velký přesun směrem k Pretorii a pak ještě kus na západ. Do Pretorie to bylo přes 400 km, ale po rychlostní placené komunikaci. Zhruba po 80 km byly turnikety a platilo se cca 20 R. Zastavili jsme pouze u památníku na obratníku Kozoroha. Je to obelisk na kamenech a v něm je koule s ryskou vyznačující obratník. Bylo to tam dost zdevastované, nápis byl skoro oloupán, informační cedule prostrálená a kameny pomalovány sprejem. Před Pretorií jsme brali benzín u perfektního odpočívadla. Byla tam pumpa s obchodem, restaurace nad dálnicí spojující obě strany a zastřešená stání pro auta.

Okolo Pretorie byla dost komplikovaná navigace, protože tu postavili novou silnici, která nebyla v mapě. Jeli jsme ke kráteru Tswaing. Cestu jsme měli popsanou od silnice 506, tak jsme jeli směrem od jihu. Nebylo tam však psáno, jak je to daleko. Až při studování podkladů jsem zjistila, že kráter je u města Soutpan, takže jsme z dálnice mohli sjet už u Hammanskraal a ušetřili tak nějaké kilometry a čas. U kráteru jsme podnikli malý okruh 2,7 km dlouhý, ale v děsném vedru to zcela stačilo. Delší varianta s obejitím celého kráteru dlouhá 7 km by nás asi zničila. Od hlavní budovy jsme došli ke hraně kráteru a pak jinudy zpět. Na dně kráteru asi 100 m pod námi bylo slané jezero. Ostatné keře ale dost bránily ve výhledu. V buši tam byly zarostlé různé zbytky staveb, dříve se tam louhovala sůl.

Pak jsme se přesunuli do vesnice Mapoch, kde žije kmen Ndebelů. Cesta od kráteru byla uvedena schematicky na internetu, ale dle toho tam byla pouze jedna cesta, ale ve skutečnosti jich tu vedlo několik a tak jsme se dvakrát ptali na cestu. Naštěstí místní síť prашných cest byla pravouhlá, tak se dalo trefit. Ndebelové sem přesídlili ze severu a malují své domy barevnými geometrickými obrazci. Když jsme přijeli, bylo tam absolutně mrtvo, ale na pokřik jednoho chlapečka přispěchala průvodkyně a z jednotlivých domků začaly vylézat babčy se suvenýry. Vstupné do vesnice stálo 15 R za jednoho a za 30 R dohromady jsme měli průvodkyni. Provázala nás vesnicí a vykládala nám o její historii – domky byly vystavěny zcela nedávno na základě nějakého grantu. Byli jsme vedeni od suvenýrů k suvenýrům. Prodávali tam hlavně různé koráلكové ozdoby – koupila jsem si korále z nějakých plodů za 6 R a koráلكové ozdoby na stromeček. Byli jsme se podívat i uvnitř jednoho kruhového domku, pomalovaného i z vnitřku. Žádné zařízení v něm nebylo, pouze ohniště. Po stranách byly dva malé přístavky, kde údajně spaly děti rozdělené dle pohlaví. V této vesnici měly žít ženy s dlouhými krky obalenými zlatými kruhy, ale průvodkyně říkala, že už tu žádné nejsou. Kruhy měly nosit, aby se nemohly otáčet za cizími muži.

Při cestě dál jsem zase nevěděla, kde jsme - bylo tu plno silnic, které v mapě nebyly, tak jsem se řídila dle slunce a bylo to správně. Chtěli jsme se ubytovat pouze o pár kilometrů západněji v kempu Marikana u nádrže Buffelspoort. Tvrdili, že mají plno, ale asi se nás chtěli zbavit, protože recepce už byla zavřena. Ještě jsme nakoupili v mini samošce u benzinové pumpy a ve vedlejším krámě na alkohol zakoupili několik zaprašných lahví vína. Popojeli jsme o pár kilometrů dál do kempu Omaramba. Mlad'oši se ubytovali v chatce za 350 R a lákali nás do ní také.

Šli jsme na večeri do restaurace a vybrali si s vidinou rozsáhlé nabídky a přecpání bufet za 65 R. Připadalo nám to ale dost chudé, jídlo bylo na přiděl, byly hlavně přílohy a bylo to v podstatě ze zbytků. Byli jsme s tím nespokojeni a chtěli přidat, nakonec přišel šéf, který vypadal jako správný buschman a přátelsky se s námi bavil. Říkal, že je vyžrala nějaká skupina. Tak jsme řekli, že bychom chtěli navíc ještě kuře a on to odsouhlasil a my byli přesvědčení, že nám slíbil, že to bude v ceně bufetu. Při placení jsme však zjistili, že kuře je připočítáno, opět byl zavolán

šéf, který tvrdil, že nám nic neslíbil, přičemž kolem stál kompletní personál. Jelikož naše jazykové vybavení není tak dobré, nemohli jsme se bránit a požadovanou částku zaplatili.

7.11.

Ráno jsem si byla zaplavat. Byly tam 3 bazény – jeden se studenou vodou, jeden s teplou a malý bazének pro děti. Zaplavala jsem si v obou a v teplém se nechala namasírovat přítokovou tryskou. Za kemp jsme zaplatili za dvě noci a 4 lidi pouhých 120 R. Paní v recepci se ptala, odkud jsme a říkala, že zná Evropu, protože byla na dovolené v Egyptě.

Jeli jsme na vyjížďku do Pilanesberg parku, který je v podstatě bývalým kráterem a měla by tam být zvířata velké pětky a spousta dalších. Cesta byla delší, než jsme předpokládali – rychlostní silnice N4 byla rozestavěná a pak dál cestou byla bez výstrahy uzavřena silnice a objížděli jsme to po silnicích, které nebyly v mapě.

Z naší návštěvy parku stojí za zmínku nosorožec, který nám přešel přes cestu asi 10 m před autem a pak jsme ho ještě delší dobu mohli sledovat z boku, a rodinka lvů, která však byla dost špatně vidět pod stromem a byla dost líná. Skoro celý park byl po požáru, ale zřejmě ho vypalují úmyslně, aby zlikvidovali suchou trávu. Oproti Krugru jsou v tomto parku různé pozorovatelné, kde se zastaví s autem, vejde se vrátky se samozavíráním do tunelu z plotů nabitých elektřinou a dojde se na krytou pozorovatelnu s lavicemi. Moc zvířat jsme z těchto pozorovatelů neviděli – pouze ptáky a želvy, ale mělo to větší punc dobrodružnosti než jízda autem. Byli jsme také v Pilanesberg centru, které není ohrazené, parkuje se na volně přístupné ploše a je tam občerstvení na terase a občůdek.

V parku jsme byli do půl čtvrté a najezdili v něm cca 70 km. Pak jsme jeli navštívit dle průvodce africké Las Vegas – Sun City, ale byl to jenom slabý odvar. Je tu pouze několik hotelů a velká budova s hernami, kiny a občerstvením. U vstupu jsme zaplatili 60 R, ale z toho 30 R se dalo utratit v žetonech za hraní nebo za zboží. My jsme žetony proměnili za piva. Za Sun City je Lost City – ztracené město, kde je hotel v maurském stylu a okolo něj je spousta umělých zřícenin a přírodních útvarů. Jde se tam přes Most času, který se každou hodinu třese, ozývá se duněním a vychází kouř. Zaplatili jsme další vstupné 45 R (Honza s Jirkou dali žetony) a šli dále. Hlavním lákadlem tu byla umělá pláž a laguna obehnaná palmami. V laguně byly umělé vlny o výšce až dva metry. Na nich se dalo houpat na ohromných nafukovacích kolech. Nechat se zvednout dvoumetrovou vlnou hned na jejím začátku byla dost síla, cítila jsem srdce až v krku.

Vláš se nekoupal, obcházel okolo a filmoval. Dostal se dokonce až do vnitřku hotelu, kam smí pouze ubytovaní za nehorázné ceny. V 6 hodin večer nás vyhnali a na pláži se začal chystat nějaký raut. Chvíli jsme se ještě potloukali kolem a čekali až se setmí, abychom viděli různobarevné noční osvětlení.

Vraceli jsme se do kempu Omaramba přes Rustenburg. Mělo to být asi 90 km, tak jsme počítali, že budeme za hodinu a půl v kempu. Jeli jsme však potmě, což značně snižovalo viditelnost směrovek. V Rustenburgu bylo značení na Pretorii, což byl náš směr, ale silnice dosud není v provozu. Je to unikát – napřed postavit směrovky a teprve potom silnici. Motali jsme se tam, jeli podél rozestavěné silnice a pak prašnou cestou s velkými hupy. Nakonec jsme se dostali na správnou silnici, ale dost nás to zdrželo, tak jsme do kempu dojeli až v půl desáté. Druhá posádka celý den cestovala sama, viděli jsme se s nimi pouze v Lost City, cestou do kempu také bloudili. Před spaním jsme opět popili nějaké víno.

8.11.

Toto už byl náš poslední den. Byla jsem si hned po probuzení zaplavat v bazénu. Při návratu okolo našeho stanu obcházel černý strážce od brány a další člověk. Začali mi něco říkat, ale nerozuměla jsem, sice právě vylezl ze stanu Vlád'a, ale ani on jim moc nerozuměl, protože jejich řečí byla afrikánština a angličtinu dost komolili. Vyrozuměl, že se stala nějaká nehoda, a vzhledem k tomu, že jsme včera večer cestou viděli dost velkou bouračku, při níž byla 4 hodně sešrotovaná auta, dostali jsme strach, že se něco stalo našim společníkům. Naštěstí to nebylo tak zlé. Když mládežníci vyjízďeli včera ráno z kempu, zařadil se Tomáš na druhou stranu silnice a přišel na to, až když se v protisměru vyřítilo auto. Oba to ještě včas strhli, ale protijezdec srazil černocho, který musel být odvezen do nemocnice. a přitom si rozbil čelní sklo. Na dnešní den se domluvili, že se přijdou dohodnout na vyrovnání škody. Poškození měli strach, že jim mlad'oši ujeli, protože stejné auto vyjízďelo v 5 hodin ráno z kempu. Vlád'a se s nimi sešel u brány, kde se vše vysvětlilo. Kdyby se to neprovalilo, asi bychom se nic nedozvěděli, protože předchozí den nám nic neřekli. Tomáš se s bratry raněného černocho a s řidičem protijedoucího auta dohodl, že jim pošle peníze podle skutečných nákladů. Stačilo jim, že měli jeho adresu, telefon a číslo účtu. Jen ještě předchozí den s nimi byli na policii, aby potvrdila jeho totožnost a snížilo se tak riziko podvodu. Kvůli tomu nebyli předchozí den v parku. Byli jsme rádi, že to dopadlo takhle, pomyšlení, co se mohlo stát, bylo dost hrozné.

Podle plánu jsme odjeli do Pretorie. Cesta byla nedokončená, opět už tu byly směrovky na dálnici, ale ta ještě nebyla v provozu. Projeli jsme celou Pretorií, která má velice jednoduchou čtvercovou síť, až k Union Building's – sídlu vlády, údajně nejkrásnějším na světě. Je opravdu pěkné. Je v klasicistním stylu s věžemi a vypíná se na kopci nad městem. Pod ním jsou na svahu upravené zahrady. Na silnici pod budovou prodávali plno suvenýrů. Prohlíželi jsme si trička a jejich prodavačka na nás začala mluvit polsky. Domlouvali jsme se česko-slovensko-polsky a trika za docela výhodnou cenu koupili. V zahradách stál pomník policistům padlým ve službě, měli tam všichni svá jména a byla jich tam za posledních 80 let docela slušná řádka.

Dojeli jsme do centra města a zaparkovali v podzemních garážích pod divadlem. Šli jsme se projít po hlavní třídě Kerk (anglicky Church) až k náměstí Church Square. Je to celé pěší zóna, chodilo tam hodně lidí a všichni černí. Raději jsme šli středem ulice, kde bylo trochu volněji a navzájem se hlídali. Na náměstí byl zrovna nějaký volební míting, měla jsem strach, aby nějaký černý fanatik neobrátil dav proti nám. Procházela tam jedna malá bosá bílá holčička a žebrala a další děti sbíraly nějaké podpisy.

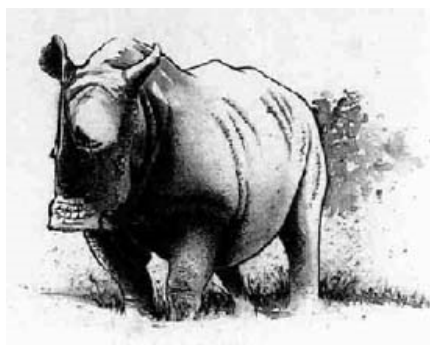
Pak jsme dojeli opět nad město, ale z jižní strany, kde je Voortrekker Monument – památník přistěhovalců. Je to ohromná krychlová budova, obehnaná zdí ze stylizované vozové hradby. Uvnitř jsou ohromné reliéfy zobrazující cestu přistěhovalců do Pretorie z Kapského města přes Dračí hory a jejich vítězství nad domorodci. Trochu to připomíná Stalinův pomník a černoši to asi moc dobře nenesou.

Výtahem se dalo dostat až nahoru na ochoz a na vršek kopule, vestavěné do krychle a tvořící strop, jehož středem bylo vidět dolů do památníku – to by bylo něco pro sebevrahy, Nuselák je proti tomu hadr. U monumentu jsme koupili ohromný autoatlas celé Afriky formátu A3 – byl tam celý kontinent a některé země velice podrobně.

Asi na poloviční cestě mezi Pretorií a Johannesburgem je malý parčík Rietvlei. Neměli jsme ho v mapě, tak jsme ho trochu hledali. Dojeli jsem do něj po čtvrté hodině a zakončili v něm naše africké putování. Člověk si v něm připadal jako někde u nás – byly tam louky, přehrada a v dále jezdila auta. Na těch loukách se ale pásly antilopy a viděli jsme pštrosí rodinku s 5 malými pštrosíky. Téměř na konci bylo

vyhlídkové místo, kde byla cedule, že jsou tam nebezpečná zvířata (mezi nimi byl uveden i pštros), ale místňáci si tam dělali piknik a vařili v kotli nějaké jídlo. Janoušci říkali, že z dřevěné kryté vyhlídky na kůlech na rybníku je vidět pouze pár kachen, ale když jsme tam přišli, dal se do pohybu jeden zdánlivý ostrůvek na druhém konci a vyklubal se z něho hroch – otevřel tlamu, občas zařval, jako když se startuje motorka, a plul plnou parou k nám. Už jsem myslela, že budeme muset dál povel na ústup, ale hroch si to rozmyslel a otočil se. Krásným rozloučením s Afrikou byl nosorožec, kterého jsme viděli v dálce na louce. Pohyboval se poměrně rychle dopředu směrem k naší silnici a tak se stalo, že jsme se minuli pouze o pár metrů. Byl perfektně vidět v zapadajícím slunci.

Pak už nám zbývalo jen pár kilometrů na letiště, kde jsme vrátili auta – velice pečlivě je prohlédli, zapsali si, že máme uvnitř svinčák a tak nám bude k ceně připočítán úklid. Letadlo nám odlétalo až 23:40, tak jsme ještě procházeli krámky, snažili se utratit poslední randy, popíjeli pivo a dopíjeli Honzovu desinfekci (absint). Našli jsme místo na balení zavazadel, tak jsme si je za 25

R raději nechali zabalit. Letadlo přiletělo z Kapského města a vyletělo směrem na sever. Dali jsme si večeri a poměrně brzy usnuli. Cesta proběhla velice klidně, nebyly žádné turbulence.

9.11.

Ráno jsme dorazili do Amsterdamu. Letadlo do Prahy nám mělo letět až v 14:10 hodin, tak jsme ještě jeli na krátkou obhlídku města. Zastávka vlaku je přímo na letišti, za 5 E se koupí zpáteční lístek a po 15 minutách jezdí do centra vlaky, trvá to opět asi 15 minut. Měli jsme s sebou mapku a průvodce, tak jsme obešli centrum města. Před nádražím to bylo dost rozkopané, něco tam budují. Prošli jsme se okolo královského paláce, který je přímo na hlavním náměstí a bez jakékoliv zahrady či oplocení je jako jedna z budov, a pak podél kanálů. Procházeli jsme čtvrtí okolo kostela Oude Kerk (starého kostela), kde se nabízí láska. Přes poměrně časnou hodinu tam za výkladními skříněmi posedávalo plno poměrně dobře vypadajících spoře oděných dívek. Zastavili jsme se na jedno „chrochtavé“ pivo Groschl, které mi moc nechutnalo. Při tom po nás z protějších dveří stále pokukovala jedna z děvčat. Honza se jí ptal, za kolik je k mání, a my si nejsme jistí, zda řekla 15 nebo 50 E.

Bez problému jsme se opět vrátili na letiště a ještě jsme domů koupili cibulky tulipánů. Do Prahy jsme odlétali asi s 15 minutovým zpožděním, ale cestou to stáhli a tak jsme doletěli do Prahy v 15:45, jak jsme měli. Na letišti nás čekal náš Honza, který nás dovezl domů.

Najeli jsme přes 6.700 km, z devíti jihoafrických států jsme projeli 7 a navíc Svazijsko, celkové náklady na cestu byly na jednoho asi 50 tis. Kč, i když Jiří to zřejmě pořídil levněji. Země dělá celkem bezpečný dojem, nikde jsme se nesetkali s problémy, které byly uváděné v průvodcích, lidé se chovali přátelsky nebo nevšímavě. Za celou dobu neměl nikdo žádné střevní potíže, což značí celkem vysokou úroveň sociálních zařízení i kulturu stravování. Země to byla velice mnohotvará a zážitků v ní velice mnoho.